

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

Articulus 1. De Necessitate Examinis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

LIBER PRIOR DE POENITENTE.

Iste in Tribunali Pœnitentiæ & Reus & sui ipsius Accusator simul etiam tam pro se, quàm contra se Testis est, ut dixi; imò & Executor injuncti operis pœnalis. Unus ergo cùm plures personas gerat, plura quoque habet, quæ, necesse est, ut diligenter observet.

P A R S I.

DE IIS, QUÆ ANTE CONFSSIONEM SUNT OBSERVANDA.

Inter ea, quæ ad Confessionem Sacramentalem ritè, utilitèrque peragendam servire possunt, & priùs, quàm ea instituantur, curanda sunt, principem ferè locum tenet Examinatio Conscientiæ. Hanc ergo primùm, postea etiam cetera profèquemur.

QUÆSTIO I.

De Examine Conscientiæ.

Hoc nomine intelligitur investigatio eorum, quæ à Pœnitente, vel ut Reo, ad sacrum Pœnitentiæ Tribunal sunt deferenda; à Sacerdote verò, vel ut Judice, cognoscenda, solvenda aut liganda.

ARTICULUS I.

De necessitate Examinis Conscientiæ.

2. Antequam Confessio instituat, necessarium & idoneum tempus deligen-
R. P. Stoz Trib, Pœnit.

dum est ad peccata animo repetenda, præfertim, si jam satis longum tempus ab ultima confessione sit elapsum. Et id quidem jure positivo divino, ex Christi ordinatione. Etsi enim nusquam in sacra Scriptura legatur, Christum præceptum Conscientiæ ante Confessionem examinandæ imposuisse; per necessariam tamen consequentiam deducitur. Nam qui præcipit finem, hoc ipso etiam implicite præcipit media ad illum finem consequendum necessaria, in potestate nostra posita: sic mirum cùm Magistratus jubet, Notarium aliquid scripto consignare, hoc ipso jubet
A etiam

etiam accipere calamus, & atramento tingere. Cum ergo Christus præceperit integram mortalium peccatorum omnium confessionem, etiam Examen Conscientiæ, sine quo integritas illa haberi nequit, præcipit: neque enim statim occurrunt omnia peccata, sed oportet memoriam accurata discussione replicare. Et sanè etiam ipsa natura iudicii, ad cuius formam Sacramentum Pœnitentiæ institutum est, id exigit: quia pœnitens non tantum Rei, sed etiam Accusatoris partes agit: accusatio autem non debet temerè institui, effutiendo, quidquid in buccam venit: sed causæ status diligenter est investigandus. Unde Concilium Trident. *sess. 14. cap. 5. & can. 7.* exigit, ut confessurus diligentius se excutiat & conscientiæ suæ sinus omnes ac latebras exploret. Vide Bonac. *de Pœnit. q. 5. s. 2. p. 2. §. 1. n. 1.*

3. Est autem hoc Conscientiæ Examen tam necessarium, ut vel voluntaria ejus præmissio, vel notabilis seu gravis in eo faciendo negligentia non tantum sit peccaminosa, sed etiam ipsum Sacramentum reddat vel infructuosum, ut Henric. *l. 5. c. 11. n. 1.* cum plerisque Thomistis docet, vel, quod Coninch. *de Pœnit. D. 4. d. 11. n. 71.* Laym. *l. 5. rr. 6. c. 9. n. 2.* Suar. *D. 20. f. 5.* & aliis placet, & videtur verosimilius, omnino nullum atque invalidum. Est enim formalis integritas (de qua infra *p. 3. q. 2. art. 4.* dicitur, quid sit,) de essentia Confessionis, nec sine Examine haberi potest: deficiente autem aliquo essentiali, totum Sacramentum nullum est, & confessio repetenda eo modo, quo suo loco infra *p. 3. n. 344.* dicitur. Quare non est semper consultum, aliquem urgere, certâ horâ,

quasi puncto temporis, confiteri, ne imparatus sacrilegè confiteatur.

4. Ex modò dictis satis apparet, in quam grave ipsius pœnitentis spirituale damnum cedat, graviter negligentem esse in sua conscientia discutienda; cum ea de causa Sacramentum hoc reddatur vel infructuosum, vel, quod gravius est, etiam profus irritum: quod quia multi vel non sciunt, vel non considerant, contingit, ut accessuri ad confessionem, nullam vel exiguam curam habeant, peccata commissâ in memoriam revocandi.

5. Nihilominus tamen fieri quandoque potest, ut confessio etiam licitè instituatursine prædicto Examine. Et I. quidem, si necessariò confitendum sit & temporis angustia spatium non relinquunt cogitandi, ut in repentino mortis periculo, v. g. prælii, naufragii, &c. accidit: tunc enim sufficit dicere, quod occurrit. II. si quis valde rudis sit, vel obnoxius scrupulis, ut adeo metuat, ut quantò magis indagaturus est, tantò magis ex eo Examine fiat perplexus & anxius: modò interim Confessarius velit suis interrogationibus illius defectum supplere, & ut Bonac. *de Pœnit. D. 5. q. 4. s. 2. p. 2. §. 1. n. 6.* cum Suar. *D. 22. f. 10. n. 5.* docet, pœnitens habeat propositum fideliter respondendi Confessario, quem scit de more interrogaturum, & eâ in re esse industrium. Hæ enim duæ exceptiones per epikiam & benignam interpretationem ex legibus deducuntur: non enim credibile est, Christum Dominum tam benignum, & misericordem, cuius jugum suave est, Matth. *11.* tam arde obligasse ad Examen Conscientiæ, ut, quando propter instantem mortis articulum fieri non potest,

potest,

potest, homo necessariò debeat damnari; vel cum tanta animi sui carnificina in sua peccata inquirere. III. si quis meritò præsumere potest, se nullum peccatum mortale admisisse, quin statim adverteret Suar. n. 1. quia cautè vivit, frequenter se examinat, sæpe confitetur; poterit statim confiteri sine omni Examine prævio, quidquid inciderit; est enim hoc Examen eà de causa instituendum, ut ad Sacerdotem deferantur omnia peccata mortalia, cujusmodi tamen pœnitentem non infectum esse ponimus. Cessante autem sine cessat etiam obligatio adhibendi medium, ad e jus finis consecutionem aliàs requisitum.

ARTICULUS II.

Quàm accuratum debeat esse Examen Conscientiæ?

6. Cùm, ut ex dictis constat, tanti referat Conscientiam suam ante Confessionem discutere, ut ex solius Examinis defectu etiam invalida reddi possit, merito ulteriùs indagatur, quanta in hoc negotio diligentia, & accuratio sit adhibenda. Equidem certum est, per se non sufficere perfunctoriam peccatorum examinationem, sed debere esse diligentem, ut constat ex Concilio Trident. *supra*. n. 2. allegato: quin & ipsum naturæ lumen distat, tanti momenti negotium, ut æterna salus ex eo pendeat, non esse cursim, & obiter, sed diligenter & accuratè perficiendum.

7. Quanta autem diligentia adhibenda sit, ut centeri possit esse sufficiens ad Confessionem, nulla certa ac generali regulâ definiti potest. Illud generatim dici potest, in peccatorum numero indagando & exprimendo, nec certitudinem, nec dili-

gentiam requiri summam & exactissimam Reginald. l. 4. c. 2. n. 8. Non certitudinem; hæc enim est sæpe impossibilis. Non diligentiam summam: de hac enim nullum extat præceptum: & cùm tanta esse non possit, ut major & accuratior esse nequeat, nunquam Conscientiæ quies obtinebitur: quod est durissimum. Sufficit ergo, eam diligentiam esse mediocrem Bonac. cit. D. 5. q. 5. f. 2. p. 2. §. 1. n. 4. Reginald. n. 10. Hæc est enim bonitas & clementia Christi, ut in suo servitio non exigat summum conatum; alioquin innumeri nascerentur scrupuli: quis enim, ut modò dixi, scire possit, an summam diligentiam adhibuerit? nec plus præstare potuerit? Nec refert, quòd hoc negotium sit summi momenti, adeòque summâ curâ dignum. In legibus enim positivis non sola rei dignitas spectatur; sed etiam, & quidem præcipuè, possibilitas, & legislatoris voluntas: Christus autem, hujus Sacramenti auctor, non voluit tam grave onus imponere, sed communi hominum fragilitati se accommodare.

8. Ceterùm quænam sit mediocris diligentia, ad usum Sacramenti Pœnitentiæ sufficiens, non satis explicatur ab auctoribus. Laym. l. 5. tr. 6. c. 8. n. 5. Coninch D. 7. d. 6. n. 71. Suar. n. 3. cum Scoto in 4. D. 17. q. un. art. 2. dicunt, exigibilem, qualem homines non ignavi in rebus seriis & magni momenti, quæ ipsis multum cordi sunt, adhibere solent; sumperuntque hanc regulam ex S. Augustino de *verâ & falsa pœnit.* c. 14. ubi dicit, tantam inquisitionem debere facere pœnitentem, quantam faceret in negotio arduo. Verùm hi non satisfaciunt: nam homines industrij in rebus pecuniariis, quæ haud